

Jaarverslag 2015 – KNNV afdeling Amersfoort e.o.

Jaarverslag 2015 KNNV, Afdeling Amersfoort e.o.

Op 1 januari 2016 overleed onze penningmeester Han Schippers. Terugkijkend op onze activiteiten in het jaar 2015, denken wij ook terug aan alles wat Han voor onze vereniging heeft betekend. Niet alleen als penningmeester maar ook als één van de drijvende krachten achter de zondagochtendwandelingen en niet te vergeten zijn grote bekwaamheden als cateraar. Dat het bestuur toch in staat is op tijd een goed financieel verslag af te leveren over 2015 danken wij aan de bijzondere medewerking van de weduwe van Han, Sonja Schippers en aan Casper Bottemanne die in zeer korte tijd de financiën van 2015 in beeld heeft gebracht

De KNNV, Afdeling Amersfoort e.o. kan terugkijken op een voorspoedig 2015. Opnieuw was er sprake van ledengroei. De groei is vooral het gevolg van cursussen die via “De Natuur Academie” worden gegeven, via cursussen planten determineren en een serie Natuurlezingen. De Natuur Academie is een samenwerkingsverband tussen KNNV, IVN en het Centrum Natuur en Milieu Schothorst van de gemeente Amersfoort. Aan de serie Natuurlezingen wordt meegewerkt door de KNNV, IVN, Vogelwacht Amersfoort en het Centrum Natuur en Milieu Schothorst van de gemeente Amersfoort. De plantendeterminatiecursussen worden gegeven door de KNNV. Voor al deze activiteiten bestaat belangstelling bij een ruim publiek.

In 2015 is ook de samenwerking tussen de verschillende werkgroepen van de KNNV Amersfoort geïntensiveerd. De samenwerking had vooral betrekking op een aantal onderzoeks-/inventarisatie projecten die in 2015 zijn uitgevoerd. Was er in het verleden hoofdzakelijk sprake van planteninventarisaties, nu nemen in toenemende mate ook andere werkgroepen deel aan de onderzoeken. Het gaat daarbij om de werkgroepen Wilde Planten, Insecten en Dagvlinders, Nachtvinders, Vleermuizen, Vogels, Poelen en Mossen en Korstmossen. Bij een aantal onderzoeken zijn ook grondboringen verricht om een goed beeld te krijgen van de geologische samenstelling van de bodem. Alle werkgroepen hebben ook aparte eigen activiteiten ontwikkeld. B.v. in de vorm van inventarisaties of excursies. De jaarlijkse excursie voor alle leden ging in 2015 naar de vliegbasis Soesterberg.

In 2015 werden drie onderzoeksrapporten afgeleverd: De Bokkeduinen (een zandstortplaats van de Nederlandse Spoorwegen), Heiligenbergerbeekdal en Varens en zaadplanten op de kademuuren van de wijk Vathorst (deelgebied De Laak). Deze rapporten zijn gepubliceerd op de website van de KNNV, Afdeling Amersfoort: <http://www.knnvamersfoort.nl/verslagen.html>

Zondagochtendwandelingen

Met een kleine rugzak waarin alles voor de koffie zat, (ook erg belangrijk) gingen wij van januari tot eind mei, om de week, op zondag op pad naar verschillende locaties rondom Amersfoort. 's Ochtends 8 uur als iedereen nog in bed lag, liepen wij door Klein Bylaer en genoten van de kwakende kikkers en de gele lis die daar al volop in bloei stond. We bezochten verschillende locaties als o.a. Den Treek, Randenbroekerbos, De Paltz bij Soest, Polder Arkemheen en Delta Schuitenbeek. De opkomst was altijd gering, een man of vijf

maar dit had ook wel weer het voordeel dat we de rust niet verstoorden en goed om ons heen konden kijken. Afhankelijk van de locatie keken we naar vogels, planten, paddenstoelen en mossen.

Vanaf mei is deze activiteit gestopt, er zijn geen zondagochtendwandelingen meer. Jammer, ik vond het altijd heel aangenaam om 10:30 uur thuis te komen en dan al een hoop gezien te hebben.

Veel wandelingen worden 's middags georganiseerd wanneer naar mijn idee de natuur, de luchten niet op zijn moois zijn. De avond vind ik wel een mooi moment van de dag. Misschien zijn er op dat moment meer geïnteresseerden om eens mee te gaan met een wandeling. Misschien gaat dat er nog eens van komen...

Marijke Vos, coördinator.

Verlagen werkgroepen

Plantenwerkgroep

De werkgroep had een deelnemerslijst met ca. 20 leden. Tijdens veldwerkbijeenkomsten waren er tussen de 3 en 6 leden aanwezig.

Muurvarens Vathorst

In het voorjaar van 2014 werd een onderzoek uitgevoerd naar de begroeiing van kademuren met muurvarens in de wijk Vathorst in Amersfoort. In juni 2014 werd door varenspecialist Harry Roskam, de stadsecoloog van Amersfoort, Renée van Assema en enige leden van de plantenwerkgroep van de KNNV Amersfoort een vaartocht gemaakt door de grachten van de eerste bouwfase in De Laak. Daarbij werden veel varens aangetroffen. Opmerkelijk was ook het aantal varen soorten. Geschubde mannetjes varen, Stijve naaldvaren, Zwartsteel en Smalle ijzervaren waren niet eerder op grachtenmuren in Amersfoort gevonden. Alle varens bleken te groeien in een diepe groef tussen de kademuren en de dekstenen aan de bovenzijde. Verder onderzoek wees uit dat de constructie van de kademuren, de toegepaste mortel en aansluiting op de bestrating een belangrijke rol speelt

Bokkeduinen

Begin 2015 werd op verzoek van de gemeente Amersfoort een onderzoek uitgevoerd in het gebied Bokkeduinen. Dit gebied is in eigendom van de Nederlandse Spoorwegen en ligt tegen het spoorwegemplacement van de NS aan. Het wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van 11 parallel lopende wallen van 5-7 meter hoog. Deze wallen zijn opgeworpen van zand, dat 20 jaar geleden vrijkwam bij de aanleg van het emplacement en ter plaatse verwerkt moest worden. Twintig jaar geleden was het gebied dus een grote kale vlakte bestaande uit 11 zandwallen en het is interessant om te zien wat er nu 20 jaar later aan vegetatie voorkomt. Het is een bos geworden met veel Berk, Zomereik en Amerikaanse vogelkers. Vermeldenswaard is dat er door KNNV'ers bodemonderzoek is uitgevoerd. Verder is het een domein van konijnen geworden die alle zandheuvelds compleet hebben omgeploegd. Eind 2015 is aan de gemeente Amersfoort gerapporteerd.

Paardenwed

Begin 2015 vroeg de gemeente Amersfoort een natuuronderzoek uit te voeren in het stadsparkje Paardenwed dat tegen het stadscentrum van Amersfoort aanligt en vroeger deel uitmaakte van de Willem 3 kazerne. Dat was een grote kazerne voor de cavalerie. De kazernegebouwen zijn gesloopt en het terrein is voor het overgrote deel bebouwd met woningen en kantoren. Een deel van het terrein is bewaard gebleven en in de beleving eigenlijk aan zijn lot overgelaten. Het resultaat is nu, tientallen jaren later, tamelijk spectaculair. Grote bomen met veel onderbegroeiing waardoor het zeer dicht en ontoegankelijk is geworden en dat midden in de stad ! Vooral historisch is het gebied heel boeiend. Er is bijvoorbeeld nog een grote waterpoel, die werd gebruikt om paarden te leren door water te lopen. Tamelijk nieuw voor de vereniging is dat er nu ook naar andere facetten van de natuur is gekeken. Behalve planten zijn KNNV'ers ook druk geweest met onderzoek naar vleermuizen, vogels, waterbeestjes (poel) en paddenstoelen. Rapportage aan de gemeente Amersfoort vindt begin 2016 plaats.

Tabaksteeg

Begin 2015 werd door de gemeente Leusden gevraagd een natuuronderzoek uit te voeren in de nieuwe Ecologische VerbindingsZone (EVZ) Tabaksteeg. Ook hier zijn meerdere werkgroepen aan de slag gegaan zoals planten, insecten, vogels en waterbeestjes (diverse poelen). Het is een bijzonder gebied vanwege het feit dat het heel jong is met veel verschillende biotopen, zoals watergangen, poelen, plas-dras stroken en geluidwerende wallen. Een opmerkelijk feit is ook dat er een zandstrook over de volle lengte van de EVZ (1,3 km) is aangebracht met zand van de oever langs de Rijn bij Elst. Het zand bevat veel schelpen en grind en ook herkenbare vegetatie zoals bijvoorbeeld Late stekelnoot. Niet echt een plant voor Leusden. De rapportage zal begin 2016 plaatsvinden

Arie van den Bremer, coördinator.

Werkgroep Nachtvinders

De werkgroep bestaat uit 5 vaste, enthousiaste leden. Daarnaast is er altijd wel een paar geïnteresseerden, die weinig of wat vaker meedraaien.

De vaste vanglocatie is Hoeve Groot Zandbrink, waar we sinds dit jaar (2015) welkom zijn en ons materiaal mogen opslaan.

Daarnaast is de Struintuin van het CNM (De Groene Belevenis) een geliefde plek.

Op verzoek zijn we ook weer in het Arboretum in Doorn geweest, maar nu in een ander seizoen.

De Nationale Nachtvinder Nacht hielden we dit jaar in kleine bezetting op Hoeve Groot Zandbrink, waar ook Remco Jousma met een laken kwam en waar we zelfs stroop smeerden op bomen van natuurterrein Groot Zandbrink. Helaas met weinig succes. Maar geen waarneming is ook een waarneming.

In totaal zijn we 5x in actie gekomen.

We leren steeds meer en hebben nog altijd veel plezier in het vangen en determineren. Datgene wat we met zekerheid determineren geven we door aan de Vlinderstichting via waarneming.nl.

Joop de Wilde zorgt sinds dit jaar dat onze gegevens ook in de database van de gemeente Amersfoort terechtkomen.

Aan het begin van de avond heb je geen idee wat er zal komen. Zo was de Nationale Nachtvlinder Nacht in september wat teleurstellend, ondanks het mooie weer overdag.

Plannen 2016

Voorlopig concentreren we ons op reguliere avonden bij Hoeve Groot Zandbrink.

We draaien mee in de inventarisatie van de Hoge Klei.

We zullen weer meedoen aan de Nationale Nachtvlinder Nacht, in combinatie met de minicursus van de Natuuracademie.

Eenmalig zullen we met studenten het moerasgebiedje aan de Hooglandse dijk bekijken. Zij doen daar een project.

Alice van Hunnik, coördinator

Werkgroep Dagvlinders

In de natuurstrook Tabaksteeg heeft een kerngroep van 6 personen, regelmatig aangevuld met anderen, een uitgebreide dagvlinder inventarisatie gemaakt. Van april tot september is vrijwel wekelijks geteld, op momenten dat het droog en zonnig was. In totaal werden in deze natuurstrook ruim 1700 (dag)vlinders geteld van 32 verschillende soorten. Dat is een onverwacht goede score. Ook werden van enkele soorten de rupsen aangetroffen. De grasland-soorten waren goed vertegenwoordigd: dikkopjes, icarus-blauwtjes en kleine vuurvlinder. Deze vlinders vlogen vooral in een brede grasstrook langs het water. Veel bruine zandoogjes, koevinkjes en landkaartjes vlogen tegen de helling en langs de houtwal in het meest zuidelijke vak. De grotere vlinders vlogen vooral in de periode dat er nectarplanten in bloei stonden op de helling van de geluidswal: atalanta, witjes, citroenvlinder, dagpauwoog. Op de eerste warme lentedag in maart werden veel kleine vossen gezien, zonnend op de helling die toen nog kaal was. Later werden de rupsen gevonden op brandnetel, en daarna vloog een kleine tweede generatie. Ook van de sint-jacobsvlinder werden zowel de rupsen als de vlinders aangetroffen. Waardplant is het jacobskruiskruid, dat ruim aanwezig was. Bijzondere soort was de gele luzernevlinder, die in september werd aangetroffen. In 2016 willen we deze telling herhalen, maar dan minder intensief.

We hebben meegedaan aan een rupsen middag in de vlindertuin in Leusden. Bezoekers van de vlindertuin konden rupsen of foto's meebrengen en Jan van Asselt heeft veel gedetermineerd. Er werd o.a. een rups van klein avondrood gebracht, een soort met spectaculair grote rupsen.

Begin augustus hebben we in samenwerking met de Leusdense vlindertuin meegedaan aan de landelijke Tuinvlinder telling van de Vlinderstichting. In 8 tuinen werden 104 vlinders geteld, van 16 verschillende soorten. In de top-5 stonden dagpauwoog, groot koolwitje, klein koolwitje, atalanta en citroenvlinder. Deze soorten stonden ook in de landelijke top-5.

In 2016 zullen we naast de telling in de Tabaksteeg ook meedoen aan de grote KNNV inventarisatie in het Hoge Klei gebied te Amersfoort.

Marian Marseille, coördinator

Werkgroep vogels

In 2015 hebben we bijna iedere maand een excursie gehouden om bepaalde vogelsoorten te ontdekken. Alleen in de zomermaanden en met zeer slecht weer zijn ze niet allemaal door gegaan.

Dit betekent dat er in 2015 8 excursies zijn geweest. Het aantal deelnemers bedroeg 3 -10 per keer. De verslagen van deze excursies zijn geplaatst in de Konvo.

Er is een eerste overleg geweest met de vogelwacht Utrecht Afdeling Amersfoort over eventuele samenwerking. Het bestuur heeft besloten om de fusie tussen KNNV en IVN voor te laten gaan. Wel wordt ons programma nu geplaatst op de site van de vogelwacht.

Verder is er onderzoek verricht in het terrein "Paardenwed" te Amersfoort en in de Ecologische VerbindingsZone (EVZ) "Tabaksteeg", een groene strook tussen de wijk Tabaksteeg en de Ponlijn te Leusden. Het "Paardenwed" is 10 maal voor 30 minuten bezocht; De "Tabakssteeg" 10 maal voor 90 minuten. Van beide inventarisaties zijn de resultaten opgenomen in een totaalrapport van deze plekken.

Ook is met veel succes een cursus over trekvogels verzorgd voor de Natuuracademie.

Voor het jaar 2016 is weer een maandelijkse excursie gepland. Dit jaar hebben we er een thema aan gehangen. De excursies hebben als thema meegekregen. "Op zoek naar de....." Voor het eerste half jaar staan de excursies vermeld in de Natuurkijker (de opvolger van de Konvo) en op de website.

Onderzoek gebeurt in 2016 in het gebied "De Hoge Klei". Er is nog een plan om het land van Bartels te inventariseren. Verder willen we proberen meer mensen bij de onderzoeken te betrekken.

In december is bij de natuuracademie een cursus "Wintergasten in de polder" gepland.

Henk Bokkers, coördinator

Werkgroep Vleermuizen

Het jaar 2015 was ons eerste jaar als zelfstandige werkgroep, hierin was veel te ontdekken op allerlei vlakken.

Een beknopt overzicht van de activiteiten:

- Begeleiden van het zoeken naar vleermuiskraamlocaties in een groot deel van de stad, uitgevoerd door ongeveer 25 vrijwilligers.
- Inventarisatie vleermuizen in natuurgebied "Het Paardenwed" (voormalig oefenterrein van Willem III kazerne).
- Onderzoek naar verblijflocatie Laatvlieger rondom beroemde vrouwenbuurt.
- Diverse educatieve acties zoals en niet beperkt tot: Kindermiddag bij huis van Bartels, kindermiddag Nieuwe Erven, les op basisschool, Nacht van de Vleermuis.

2016 wordt een minstens even bewogen jaar welke voor een groot deel overeen zal komen met 2015:

- Begeleiden van het zoeken naar vleermuiskraamlocaties in een groot deel van de stad, uitgevoerd door ongeveer 25 vrijwilligers.
- Begeleiden van het onderzoek naar vleermuiskasten in een groot deel van de stad, uitgevoerd door een nog onbekend aantal vrijwilligers.
- Inventarisatie vleermuizen in natuurgebied Hoge Kleij.
- Onderzoek naar verblijflocaatie Laatvlieger, breiden we uit tot op terrein Bernhard kazerne.
- Begeleiden aanleg winterverblijf in bunker Birkhoven (misschien ook tunnel onder Amsterdamseweg).
- Lancering website.
- Diverse educatieve acties zoals en vast ook weer niet beperkt tot: les op basisschool, Nacht van de Vleermuis.
- Misschien !!! - een kraamverblijf excursie voor KNNV leden.

Erik Broer, coördinator

Werkgroep Determineren

Het afgelopen jaar hebben we in totaal 9 determineerbijeenkomsten gehad, 6 keer vóór en 3 keer ná de zomervakantie. De bijeenkomsten werden door gemiddeld 11 mensen (variërend van 8 tot 15) bezocht, wat mijns inziens toch als een goede opkomst gezien mag worden. Tweemaal zijn we naar buiten gegaan, eenmaal in De Struintuin en eenmaal bij de Plantage, beide in Leusden. Vele plantensoorten en –families hebben inmiddels geen geheimen meer voor ons, toch...?

Zolang er voldoende belangstelling is, zal het determineren op het programma blijven staan. Dit geldt in ieder geval voor 2016, waar de eerste bijeenkomsten voor de maand april alweer gepland staan.

Theo van de Water, coördinator

Werkgroep Poelen en Sloten

In 2015 is voorzichtig een begin gemaakt met de werkgroep “Poelen en Sloten”. Zo is een bijdrage geleverd aan het project “Het Paardenwed” (1 poel) te Amersfoort en aan het project “De Tabaksteeg” (9 poelen) te Leusden. Ook is op verzoek van de gemeente Leusden begeleiding gegeven aan een stagiaire Bos- en Natuurbeheer, die in opdracht van de gemeente een 11-tal poelen moest inventariseren op ecologische waterkwaliteit. Daarnaast zijn nog enkele andere poelen geïnventariseerd, onder meer een tweetal poelen in de Vlindertuin te Leusden.

Inmiddels hebben tien leden zich bij de werkgroep aangemeld. In 2016 zal de werkgroep zich richten op het project “De Schoolsteeg” te Leusden; echter ook andere poelen, alle in

beheer bij Stichting De Boom, zullen op het programma staan. In opdracht van de gemeente Amersfoort zal ook nu weer een stagiaire worden begeleid, die de poelen langs of nabij het Valleikanaal en in de Schammer zal onderzoeken.

Om onze kennis van “kleine waterbeestjes” te vergroten is een cursus “Poelen en Macrofauna” gepland; deze cursus wordt bekostigd uit een toegewezen subsidie van Groen & Doen.

Theo van de Water, coördinator

Natuuracademie

De Natuuracademie is een samenwerking van CNME ‘Landgoed Schothorst’ en de regionale afdelingen van KNNV en IVN in Amersfoort en omgeving. Elk jaar wordt er een programma opgesteld met cursussen over op dat moment interessante onderwerpen. Jaarlijks zijn dat 10 onderwerpen en een cursus bestaat meestal uit een theorieavond en een excursie-ochtend. De docenten komen zowel uit eigen gelederen als van buiten de vereniging. De belangstelling is steeds groot en via deze cursussen neemt het aantal leden van de KNNV ook toe (kortingsregel).

Overzicht docenten en deelnemers Natuuracademie 2015			
Naam cursus	Planning lesdagen	Docent	Aantal cursisten
Naaldbomen	woe 4 feb en zat 7 feb	Wilma Verburg	12
Sporen in het veld	woe 11 maart en zat 14 maart	Gerda Schregardus	14
Planten fysiologie	Woe 8 april en zat 11 april	Gerard Hoekstra	18
Kleine zoogdieren	woe 29 april en zat 2 mei	Ronald Peltzer	17
Grassen, cypergrassen en russen	woe 3 juni en zat 6 juni	Arie van den Bremer	19
Insecten	woe 26 aug en zat 29 aug	Jan van Asselt	20
Gallen	woe 23 sept en zat 26 sept	Kees de Heer	16
Bodem in de Gelderse vallei	woe 14 okt en zat 17 okt	Geert Hurkens	16
Vogeltrek in het najaar	woe 4 nov en zat 7 nov	Henk Bokkers	21
Bomen herkennen in het najaar	woe 9 dec en zat 12 dec	Ton Schockman	20
Totaal 2015			173
Totaal 2014			123
Totaal 2013			193
Totaal 2012			199

Arie van den Bremer, coördinator.

Tot zover dit jaaroverzicht met daarin verwerkt de bijdragen van de verschillende werkgroepen

Joop de Wilde
Voorzitter